



Eierskapskontroll i Fjellinjen AS 2011 - 2013

2014

Tidligere publikasjoner fra Kommunerevisjonen i Oslo

- Rapport 01/2013 Internkontroll med anskaffelsesområdet i Ruter AS
- Rapport 02/2013 Internkontroll i- og rundt enkelte IT-systemer. Samlerapport 2012
- Rapport 03/2013 Ulike undersøkelser i regnskapsrevisjonen. Samlerapport 2012
- Rapport 04/2013 Barneverntjenestenes håndtering av meldinger fra Oslo Krisesenter i 2011
- Rapport 05/2013 Informasjonssikkerhet i Vann- og avløpsetaten (unntatt offentlighet)
- Rapport 06/2013 Eierskapskontroll i Kollektivtransport-produksjon AS 2010-2012
- Rapport 07/2013 Oslo kommunes saksbehandling i Lindebergsakene
- Rapport 08/2013 Eierskapskontroll i Oslo Vognselskap AS 2010-2012
- Rapport 09/2013 Oslo kommunes oppfølging av berørte etter 22.07.2011
- Rapport 10/2013 Sosialtjenestens forvaltning av klientmidler
- Rapport 11/2013 Kvalitet i barnehage - Jettegryta barnehage i Bydel Søndre Nordstrand
- Rapport 12/2013 Bydelsutvalgenes tilsyn - forståelse, organisering og rapportering
- Rapport 13/2013 Bymiljøetatens kontroll og oppfølging av veinettet
- Rapport 14/2013 Ivaretagelse av miljøkrav til nye barnehage- og skolebygg
- Rapport 15/2013 Anskaffelser i Undervisningsbygg Oslo KF
- Rapport 16/2013 Forvaltning av utplasserte kunstverk
- Rapport 17/2013 Standpunkt karakterer i videregående skole – likebehandles elevene?
- Rapport 18/2013 Eierskapskontroll i Oslo Vei AS
- Rapport 01/2014 Behandling av søknader om sykehjemsplass - Bydel Sagene og Bydel Vestre Aker
- Rapport 02/2014 Saksbehandlingstid i pedagogisk-psykologisk tjeneste
- Rapport 03/2014 Ulike undersøkelser i regnskapsrevisjonen - Samlerapport 2013
- Rapport 04/2014 Kommunale boliger - forebygging av utkastelser
- Rapport 05/2014 Intern kontroll i og rundt enkelte IT-systemer - Samlerapport 2013
- Rapport 06/2014 Eierskapskontroll i Oslo Pensjonsforsikring AS 2011- 2013
- Rapport 07/2014 Oslo kommunes overordnede risiko- og sårbarhetsanalyse
- Rapport 08/2014 Kvalitet og effektivitet i byggesaksbehandlingen
- Rapport 09/2014 Gjennomføring av spesialundervisning - Ammerud skole og Bekkelaget skole
- Rapport 10/2014 Bevaringsverdig på Gul liste – saksbehandling og konsekvenser
- Rapport 11/2014 Planlegging og gjennomføring av investeringer i Oslo Havn KF

Forord

Denne rapporten er et resultat av prosjektet Eierskapskontroll i Fjellinjen AS.

Bystyrets behandlet 13.06.2012 *Plan for selskapskontroll 2012-2016* (sak 164), og vedtok blant annet:

Det gjennomføres etter kontrollutvalgets nærmere vurdering eierskapskontroll i et utvalg selskaper. Selskaper som er tillagt et samfunnsmessig ansvar i tillegg til rent forretningsmessig drift, skal prioriteres i denne kontrollen.

Prosjektet ble vedtatt gjennomført av kontrollutvalget 28.01.2014 ved behandling av sak om forvaltningsrevisjon med oppstart 1. halvår 2014 (sak 6).

Denne eierskapskontrollen er gjennomført i overensstemmelse med kommunelovens regler om gjennomføring av selskapskontroll i §§ 77 og 80, samt forskrift om kontrollutvalg §§ 13 og 14. Gjennomføringen av eierskapskontrollen er basert på Norges kommunerevisorforbunds (NKRF) veileder *Selskapskontroll fra A til Å*.

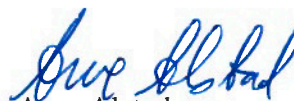
Prosjektet er gjennomført med Arve Alstad som prosjektleder og Geir Lunde som prosjektmedarbeider.

Vi vil takke Byrådsavdeling for miljø og samferdsel og styret i Fjellinjen AS for nødvendig bistand i løpet av prosjektet.

11.08.2014



Hilde Ludt
fung. ass. avdelingsdirektør



Arve Alstad
revisjonsrådgiver

Innhold

Forord	1
Hovedbudskap	5
Sammendrag	5
1. Innledning	7
1.1 Bakgrunn	7
1.2 Problemstillinger	7
1.3 Kriterier for eierskapskontroll	7
1.4 Metodisk tilnærming og gjennomføring	7
1.5 Rapportens oppbygging.....	8
2. Kort om Fjellinjen AS	9
3. Oslo kommunes eierstyring og oppfølging av Fjellinjen AS	10
3.1 Mål og eiers forventninger til selskapet	10
3.2 Kontaktmøter og rapportering	11
3.3 Vedtekter.....	12
3.4 Generalforsamling	12
3.5 Styremedlemmenes kompetanse	14
3.6 Opplysningsplikten overfor bystyret	14
3.7 Etisk regelverk.....	14
3.8 Ivaretagelse av andre lover, reguleringer og føringer for selskapet	15
4. Konklusjon	16
5. Uttalelse til rapporten og Kommunerevisjonens vurdering	17
5.1 Byrådsavdeling for miljø og samferdsel	17
5.2 Kommunerevisjonens vurdering	17
Referanser	19
Vedlegg 1 Kriterier for eierskapskontroll	21
Vedlegg 2 Høringsuttalelse fra Byrådsavdeling for miljø og samferdsel	28

Hovedbudskap

Kommunerevisjonen har gjennomført en kontroll med eiers utøvelse av eierskapet i Fjellinjen AS i perioden 2011-2013.

Basert på den mottatte informasjonen er det Kommunerevisjonens vurdering at eierskapsutøvelsen i Fjellinjen AS i hovedsak ble gjennomført i samsvar med krav i aksjeloven, bystyrets vedtak og forutsetninger og etablerte normer for god eierstyring, på flere områder.

Undersøkelsen viste samtidig svakheter blant annet knyttet til eiers ivaretagelse av opplysningsplikten overfor bystyret i 2011 og gjennomføring av eiermøter.

Sammenheng

Hovedoppgaven til Fjellinjen AS er å bidra til delfinansiering av utbyggingen av hovedvegnettet og kollektivtiltak i Oslo og Akershus. Fjellinjen AS eies av Oslo kommune (60 %) og Akershus fylkeskommune (40 %). Fjellinjen AS ble ledet av et styre bestående av åtte medlemmer, hvorav fire representerte Oslo kommune, to representerte Akershus fylkeskommune og to representerte ansatte. Selskapet hadde 72 ansatte ved utgangen av 2013.

Fjellinjens oppgaver og ansvar for bompenggeinnkreving og delfinansiering av Oslopakke 3 reguleres i en avtale med Statens vegvesen, Bompenggeavtalen. Den sist inngåtte avtalen ble signert 15.02.2012 og gjelder fram til 2027. Bompenggeavtalen fastsetter blant annet ansvar og oppgave for Statens vegvesen og Fjellinjen AS.

Formålet med eierskapskontrollen har vært å gi informasjon til kontrollutvalget om kommunens utøvelse av eierskapet i Fjellinjen AS, og å bidra til å utvikle eierstyringen i Oslo kommune.

Problemstilling og metode

- Utøves kommunens eierinteresser i samsvar med bystyrets vedtak og forutsetninger, aktuelle lovbestemmelser og etablerte normer for god eierstyring?
- Har byråden
 - utarbeidet klare forventninger og mål til styret og selskapet
 - etablert rutiner for innhenting og vurdering av informasjon fra aksjeselskapet
 - ivaretatt opplysningsplikten overfor bystyret
 - ivaretatt eventuelle særskilte føringer fra bystyret
- Har generelle og særskilte plikter som aksjeloven stiller til utforming av vedtekter og til innkalling og gjennomføring av generalforsamlinger, blitt ivaretatt?

Eierskapskontrollen ble gjennomført ved hjelp av egenerklæringer fra Oslo kommunes eierrepresentant og selskapets styre. I tillegg ble det innhentet dokumenter som var relevante for eierstyringen, som ble benyttet på et overordnet nivå i kontrollen. De viktigste dokumentene var innkallinger, sakspapirer og protokoller fra generalforsamlinger. I tillegg ble det innhentet brev og annen skriftlig kommunikasjon mellom eier og selskapet.

Undersøkelsen omfatter årene 2011-2013. Datainnsamlingen foregikk i hovedsak i april og mai 2014.

Gitt undersøkelsens karakter gis det ikke anbefalinger.

Under presenteres Kommunerevisjonens vurderinger av eierskapsutøvelsen basert på mottatt informasjon.

Mål og eiers forventninger til selskapet

Vedtektene for Fjellinjen AS inneholdt beskrivelse av selskapets virksomhet som avspeilte målet eier hadde satt for selskapet, slik aksjeloven krever. Selskapets årsrapporter inneholdt også beskrivelser av selskapets formål, mål og hovedoppgaver som synes å være i tråd med anbefalingene til Norsk utvalg for eierstyring og selskapsledelse (NUES).

Eiers forventninger til selskapet ble i 2012 gitt i et dokument der det blant annet framkom mål om å redusere driftskostnadene for selskapet med 25 mill. kr. i 2013. I dokumentet ble det også pekt på utfordringer med hensyn til effektiv drift, kundetilfredshet, oppfølging av Vegdirektoratets anbefaling om regionale bomselskaper og tilpasning til EUs bompengedirektiv. Styret oppga i sin egenerklæring at flere av utfordringene ble operasjonalisert i form av styringsparametere som ble fulgt opp i månedlige rapporter, og til hvert styremøte. Både eierrepresentant og styret mente at målene for selskapet var klare gitt de føringer som lå i Bompengavtalen og forpliktelsene til delfinansiering av Oslopakke 3.

Kontaktmøter, rapportering til eier og annen oppfølging av selskapet

Eier sikret seg nødvendig rapportering gjennom tertial- og årsrapporter fra virksomheten. Det var gjennomført noen møter på administrativt nivå i byrådsavdelingen og selskapet. Kommunerevisjonen merker seg at styret ønsket mer engasjement og koordinering mellom eierne og oppga at eiermøter ikke synes å ha blitt gjennomført i det omfanget som var avtalt.

Vedtekter og generalforsamling

En gjennomgang av selskapets vedtekter viste at disse var i tråd med aksjeloven krav.

Generalforsamlingene i Fjellinjen AS ble i årene 2011-2013 med et mindre unntak innkalt og gjennomført i tråd med aksjelovens bestemmelser på de undersøkte områdene.

Styremedlemmenes kompetanse

Ifølge egenerklæringen fra eierrepresentanten ble styremedlemmenes valgt på grunnlag av kompetanse, noe som er i tråd med kommunens krav.

Opplysningsplikten overfor bystyret

Byrådet framsendte årsberetning, regnskap og referat fra generalforsamlingen til bystyret i 2012 og 2013, men ikke i 2011.

Etisk regelverk

Selskapet hadde et etisk regelverk, men dette var ikke styrebehandlet på undersøkelsestidspunktet. Det ser ikke ut til at styret i undersøkelsesperioden hadde påsett at selskapet hadde et etisk regelverk som ikke var dårligere enn det bystyret hadde vedtatt.

Uttalelse til rapporten

Byrådsavdeling for miljø og samferdsel avga sin uttalelse i brev datert 27.07.2014. Uttalelsen følger i sin helhet i vedlegg 2. Et sammendrag av den, og Kommunerevisjonens vurdering følger i kapittel 5.

1. Innledning

1.1 Bakgrunn

Kommunerevisjonen har gjennomført en eierskapskontroll i Fjellinjen AS. Byråden for miljø og samferdsel har fullmakt til å møte og avgi stemme på Oslo kommunes vegne i generalforsamlingen.

Eierskapskontroller er hjemlet i kommuneloven §§ 77 og 80 og i forskrift om kontrollutvalg §§ 13 og 14 og er undersøkelser av hvordan eieren utøver eierskapet i selskapet.

Eierskapskontrollen er en mer begrenset kontroll enn en forvaltningsrevisjon, og gjøres primært ved hjelp av egenerklæringer fra de som utøver eierfullmaktene og selskapets styre. I tillegg innhentes dokumenter som er relevante for eierstyringen, men uten at disse analyseres detaljert.

Bystyret vedtok plan for selskapskontroll i møtet 13.06.2012 (sak 165). I pkt.1 i vedtaket heter det

Det gjennomføres etter kontrollutvalgets nærmere vurdering eierskapskontroll i et utvalg selskaper. Selskaper som er tillagt et samfunnsmessig ansvar i tillegg til rent forretningsmessig drift, skal prioriteres i denne kontrollen.

Kontrollutvalget behandlet 28.01.2014 (sak 6) plan forvaltningsrevisjon med oppstart 1. halvår og vedtok da gjennomføring av prosjektet Eierskapskontroll i Fjellinjen AS.

1.2 Problemstillinger

Problemstillingen i kontrollen har vært:

- Utøves kommunens eierinteresser i samsvar med bystyrets vedtak og forutsetninger, aktuelle lovbestemmelser og etablerte normer for god eierstyring?
- Har byråden
 - utarbeidet klare forventninger og mål til styret og selskapet

- etablert rutiner for innhenting og vurdering av informasjon fra aksjeselskapet
- ivaretatt opplysningsplikten overfor bystyret
- ivaretatt eventuelle særskilte føringer fra bystyret
- Har generelle og særskilte plikter som aksjeloven stiller til utforming av vedtekter og til innkalling og gjennomføring av generalforsamlinger, blitt ivaretatt?

1.3 Kriterier for eierskapskontroll

Kriteriene for eierskapskontrollen er målestokken som ligger til grunn for Kommunerevisjonens vurderinger. Kilder for kriteriene er:

- Lov om aksjeselskaper
- Bystyrets vedtak av 17.02.1999 (sak 67) Byrådets tertialrapportering til bystyret
- Byrådssak 273/11 *Oslo kommunes prinsipper for god eierstyring av aksjeselskaper*, tatt til orientering av bystyret 25.04.2012 (sak 98).
- KS Eierforum: *Anbefaling om eierskap, selskapsledelse og kontroll av kommunalt/fylkeskommunalt eide selskaper og foretak*. August 2010
- Norsk utvalg for eierstyring og selskapsledelse (NUES) *Norsk anbefaling – Eierstyring og selskapsledelse*, datert 23.10.2012

Kriteriene for eierskapskontrollen presenteres der de kommer til anvendelse i rapporten. Utledningen av kriteriene framgår av vedlegg 1.

1.4 Metodisk tilnærming og gjennomføring

En eierskapskontroll er en avgrenset undersøkelse av hvordan eieren utøver eierskapet i selskapet i forhold til gjeldende føringer for dette.

Kontrollen gjøres ved hjelp av egenerklæringer fra de som utøver eierfullmaktene og selskapets styre. I tillegg innhentes dokumenter som er relevante for eierstyringen, som benyttes på et overordnet nivå i kontrollen.

Gitt undersøkelsens karakter gis det ikke anbefalinger.

I dette prosjektet har hovedelementene i metoden vært:

- Det er innhentet opplysninger om selskapet og om eiers utøvelse av eierskapet gjennom egenerklæringer fra eier og selskapets styre.
- Følgende dokumenter er innhentet og i nødvendig grad gjennomgått:
 - Aktuelle byråds- og bystyresaker
 - Årsrapporter og regnskap 2011-2013 for selskapet
 - Sakspapirer og protokoller fra gjennomførte generalforsamlinger
 - Korrespondanse mellom eier og selskap

Prosjektet ble formelt startet ved utsendelse av oppstartsbrev til byråden for miljø

og samferdsel og til styret 07.03.2014.

Det ble gjennomført oppstartsmøter med styreleder og Byrådsavdeling for miljø og samferdsel 10.04.2014. I møtene informerte Kommunerevisjonen om prosjektets problemstillinger, utkast til kriterier for eierskapskontrollen og prosjektgjennomføringen. Undersøkelsen omfatter årene 2011-2013. Datainnsamlingen foregikk i hovedsak i april og mai 2014.

1.5 Rapportens oppbygging

I kapittel 2 beskrives kort Fjellinjen AS. I kapittel 3 gjennomgås fakta og vurderinger av eierskapsutøvelsen i selskapet. Kommunerevisjonens konklusjoner fremkommer kapittel 4. Kapittel 5 oppsummerer uttalelsen fra Byrådsavdeling for miljø og samferdsel og Kommunerevisjonens vurdering av denne. Uttalelsen er i sin helhet gjengitt i rapportens vedlegg 2.

I vedlegg 1 utdyper vi undersøkelsens kriterier for eierskapskontroll og utledningen av dem.

2. Kort om Fjellinjen AS

Hovedoppgaven til Fjellinjen AS er å bidra til delfinansiering av utbyggingen av hovedvegnettet og kollektivtiltak i Oslo og Akershus. Fjellinjen AS eies av Oslo kommune (60 %) og Akershus fylkeskommune (40 %), og er lokalisert i Oslo. Fjellinjen AS ble ledet av et styre bestående av åtte medlemmer, hvorav fire representerte Oslo kommune, to representerte Akershus fylkeskommune og to representerte ansatte. Selskapet hadde 72 ansatte ved utgangen av 2013.

Oslo kommune var eneaksjonær da selskapet ble opprettet i 1986 med formål å fullfinansiere Festningstunellen. Gjennom behandlingen av St.prp. nr.96 (1987-88) vedtok Stortinget grunnlaget for utbyggingen av hovedvegnettet i Oslo-området (Oslopakke 1), og i tillegg satsing på kollektivtrafikken. Akershus fylkeskommune kom inn som aksjonær i selskapet i 1990.

Oslopakke 3 er den gjeldende planen for utbygging og finansiering av veier og kollektivtrafikk i Oslo og Akershus. Oslopakke 3 ble vedtatt Stortinget 11.06.2009 og fikk da en kostnadsramme på 58 mrd. 2009-kr., hvorav 45 mrd. 2009-kr. skulle bompengefinansieres. Fjellinjen AS overførte i 2013 i underkant av 3,6 mrd. kr. til Oslopakke 3. Selskapet hadde driftsutgifter på 235,6 mill. kr. i 2013 mot 241,3 mill. kr. i 2012, mens inntektene fra

bompasseringer var 2637,2 mill. kr. i 2013 mot 2 248,5 mill. kr. i 2012.

Fjellinjens oppgaver og ansvar for bompengerelevante innkreving og delfinansiering av Oslopakke 3 reguleres i en avtale med Statens vegvesen, Bompengeaftalen. Den sist inngåtte avtale ble signert 15.02.2012 og gjelder fram til 2027. Bompengeaftalen fastsetter blant annet ansvar og oppgaver for Statens vegvesen og Fjellinjen AS. Avtalen bygger på en mal utarbeidet Vegdirektoratet og skal brukes for alle bompengeselskapene i Norge.

Statens vegvesen hadde ansvaret for valg, innkjøp og etablering av innkrevningssystemet i samråd med selskapet, og var eier av innkrevingsutstyret. Staten vedtok bompengetakstene for bompasseringer og regulerte derved selskapets inntektsgrunnlag.

Fjellinjen AS var ansvarlig for drift og vedlikehold av innkrevningssystemet og var pliktig til overføring av midler etter rekvisisjon fra Statens vegvesen og til Oslopakke 3. Selskapet var gjennom Bompengeaftalen med Statens vegvesen avskåret fra å drive virksomhet som ikke hadde direkte sammenheng innkreving av bompenger eller betjening av selskapets gjeld.

3. Oslo kommunes eierstyring og oppfølging av Fjellinjen AS

Bystyret ga 06.05.1997 (sak 220) byrådet fullmakt til å møte og stemme på Oslo kommunes vegne i generalforsamlinger i selskaper hvor kommunen eier aksjer. Denne fullmakten ble videre delegert til den enkelte byråd 27.06.1997 (sak 1425). Byråden for miljø og samferdsel utøvde i undersøkelsesperioden 2011-2013 fullmakten til å møte og avgi stemme på generalforsamlingene i Fjellinjen AS på vegne av Oslo kommune.

Ansvar for oppfølging av Fjellinjen AS var lagt til Mobilitetsseksjonen i Byrådsavdeling for miljø og samferdsel. I Mobilitetsseksjonen var det utpekt en ansvarlig medarbeider for oppfølging av selskapet.

3.1 Mål og eiers forventninger til selskapet

3.1.1 Kriterier

Følgende kriterier for mål og eiers forventninger til selskapet er lagt til grunn:

- Innenfor rammen av vedtektene bør selskapet ha klare mål og strategier for sin virksomhet
- Eier bør klargjøre sine forventninger til styret og selskapet, herunder sette mål og stille krav til selskapets styre og ledelse
- Selskapets formål og mål bør fremgå av årsrapporten
- Fra og med 2012 bør eier ha satt resultatmål for selskapet

3.1.2 Faktabeskrivelse

I egenerklæringen fra eierrepresentant på spørsmål om mål for selskapet ble det vist til vedtektene der det i § 3 beskrives hva som er formålet med selskapets virksomhet:

Selskapets formål er på basis av delegasjon fra Samferdselsdepartementet å stå for delfinansiering av hovedveiutbyggingen i Oslo og Akershus, administrasjon av bompengeneinnkreving samt forvaltning av bompengemidler.

Selskapet skal ikke utdele utbytte.

I vedtektenes § 7 om selskapets virksomhet står det:

Selskapets virksomhet skal til enhver tid drives i samsvar med avtalen med Samferdselsdepartementet, med mulige senere endringer. Sentrale oppgaver vil være opplåning, reforhandling av låneavtaler, administrasjon av bompengemidler.

Det framgikk av årsrapportene for 2011, 2012 og 2013 at hovedoppgaven for selskapet var å bidra til delfinansiering av utbyggingen av hovedvegnettet og kollektivtiltak i Oslo og Akershus. I tillegg skulle selskapet gjennom finansieringen av Oslopakke 3 også bidra til drift av kollektivtrafikken i Oslo og Akershus.

I egenerklæringen fra styret ble det vist til et brev fra eierne i 2012 om forutsetninger for beregning av framtidige bompengemidler:

I beregningen av framtidige bompengemidler for perioden 2013-2032 som vil stilles til disposisjon for Oslopakke 3, ble Fjellinjens langsiktige økonomimodell (versjon mai 2012) lagt til grunn, med følgende forutsetninger:

- Redusert driftskostnadsnivå på kr. 25 mill. i 2013 og videre framover (dvs. en besparelse på kr. 500 mill. i perioden 2013-2032 i forhold til økonomimodellen).
- Redusert investeringsnivå på kr. 35 mill. fra 2016 og videre framover (dvs. en besparelse på kr. 595 mill. i perioden 2016-2032 i forhold til økonomimodellen).

I egenerklæringen fra styret framgikk det at styret i 2012 også hadde mottatt et dokument med eiernes til forventninger til selskapet i 2013. Ifølge styret fikk de dokumentet som et forslag, men det var ikke senere blitt formalisert. I dokumentet ble følgende utfordringer for selskapet for 2013 ble framhevet:

- effektiv drift
- kundetilfredshet
- oppfølging av Veidirektoratets anbefaling om regionale bomselskaper
- Tilpasning til EUs bompengedirektiv

I egenerklæringen gikk det ellers fram at styret vurderte målene som klare for selskapet og viste her til krav i henhold til Oslopakke 3. Styret erklærte ellers at det savnet engasjement og nødvendig koordinering mellom eierne.

I selskapets årsrapporter i perioden 2011-2013 ble det redegjort for selskapets formål, mål og hovedoppgaver.

Ifølge eiers og styrets egenerklæringer forelå det ingen eierskapsstrategi for selskapet. I egenerklæringen fra eierrepresentanten ble det pekt på at eier forholdt seg til Oslo kommunes prinsipper for god eierstyring.

På forespørsel til Byrådsavdeling for miljø og samferdsel ble det bekreftet at det heller ikke forelå aksjonæravtale mellom deleierne av selskapet, Akershus fylkeskommune og Oslo kommune.

I egenerklæringen fra styret ble det opplyst at styret hadde utarbeidet strategi for virksomheten og nedfelt i en plan som ble revidert årlig. I strategiplanen hadde styret nedfelt mål operasjonalisert i form av styringsparametere som ble fulgt opp av styret i månedlige rapporter, og i hvert styremøte. Styringsparametrene inneholdt blant annet mål for kundetilfredshet, kostnadsgrad, inntekt per passering og driftskostnad. Ifølge styret var deler av denne planen forankret hos eier. Det ble videre opplyst om at selskapet gjennomfører risikostyring, og at styret fikk vurderinger fra administrasjonen framlagt hvert kvartal. Eier ble gjort kjent med vurderingene gjennom årsberetningen.

3.1.3 Vurderinger

Vedtektene for Fjellinjen AS inneholdt beskrivelse av selskapets virksomhet som avspeilte målet eier hadde satt for selskapet, slik aksjeloven krever. Selskapets årsrapporter inneholdt også beskrivelser av selskapets formål, mål og hovedoppgaver som synes å være i tråd med anbefalingene til Norsk utvalg for eierstyring og selskapsledelse (NUES).

Eiers forventninger til selskapet ble i 2012 gitt i et dokument der det blant annet framkom mål om å redusere driftskostnadene for selskapet med 25 mill. kr. i 2013. I dokumentet ble det også pekt på utfordringer med hensyn til effektiv drift, kundetilfredshet, oppfølging av Vegdirektoratets anbefaling om regionale bomselskaper og tilpasning til EUs bompengedirektiv. Styret oppga i sin egenerklæring at flere av utfordringene ble operasjonalisert i form av styringsparametere som ble fulgt opp i månedlige rapporter, og til hvert styremøte. Både eierrepresentant og styret mente at målene for selskapet var klare gitt de føringer som lå i Bompengavtalen og forpliktelsene til delfinansiering av Oslopakke 3.

Styret hadde utarbeidet en strategi for selskapet, og deler av den var forankret hos eier.

3.2 Kontaktmøter og rapportering

3.2.1 Kriterier

Følgende kriterier for kontaktmøter med og rapporteringer til eier er lagt til grunn:

- Eier bør løpende sikre seg nødvendig rapportering fra selskapet
- Det bør gjennomføres kontaktmøter mellom eier og selskapet for å informere eier om måloppnåelse og ta opp aktuelle problemstillinger for selskapet

3.2.2 Faktabeskrivelse

Rapportering

I egenerklæringen fra eierrepresentanten ble det opplyst eier mottok årsberetninger og årsregnskap, og i tillegg hadde eier fått rapporter som ble etterspurt særskilt. I dokumentasjonen Kommunerevisjonen mottok lå det flere brev med orientering om ulike tema, f.eks. utskifting av datasystem, omorganisering av selskapet, rapporteringsrutiner, klager og bruk av eksterne konsulenter.

Styret uttalte i egenerklæringen at eier også ble sendt tertialrapporter.

Kontaktmøter

I egenerklæringene fra eier ble det vist til at byrådsavdelingen normalt hadde to kontaktmøter i året med selskapets administrasjon, og at møtene primært behandlet saker av strategisk betydning. I styrets egenerklæring ble det oppgitt at administrasjonen i selskapet hadde hatt noen arbeidsmøter de administrative eierrepresentantene.

I egenerklæringen fra styret ble det pekt på at eierne i tillegg hadde blitt enige om å gjennomføre to eiermøter i året der også styreleder og administrerende direktør skulle møte. Styret opplyste om at det kun hadde vært ett slikt møte i 2012, men ingen i 2013 og 2014. Styreleder hadde møte med administrasjonen i Oslo kommune i forkant av generalforsamlingen i april 2014. På dette møtet ble styrets kompetanse, sammensetning og framtidige utfordringer for selskapet diskutert.

Styret oppga at administrasjonen og de administrative eierrepresentantene hadde til hensikt å møtes etter hver tertialrapportering, men at det har vært vanskelig å gjennomføre. Styret etterlyste i sin egenerklæring generelt mer engasjement og nødvendig koordinering mellom eierne.

3.2.3 Vurderinger

Basert på den informasjonen som Kommunerevisjonen har mottatt, sikret eier seg nødvendig rapportering gjennom tertial- og årsrapporter fra virksomheten. Det var gjennomført noen møter på administrativt nivå i byrådsavdelingen og selskapet. Kommunerevisjonen merker seg at styret ønsket mer engasjement og koordinering mellom eierne og oppga at eiermøter ikke synes å ha blitt gjennomført i det omfanget som var avtalt.

3.3 Vedtekter

3.3.1 Kriterier

Vedtektene skal minst angi

- selskapets foretaksnavn
- den kommune hvor selskapet skal ha sitt forretningskontor
- selskapets virksomhet
- aksjekapitalens størrelse
- aksjenes pålydende (nominelle beløp)

3.3.2 Faktabeskrivelse

Kommunerevisjonen har gjennomgått selskapets vedtekter. Disse inneholdt informasjon om alle punktene omtalt i kriteriene. I tillegg var det i selskapets vedtekter blant annet tatt med at selskapet til enhver tid skulle drives i tråd med avtalen med Samferdselsdepartementet (Bompengeavtalen) (§ 7) og regler for oppløsning av selskapet (§10).

3.3.3 Vurderinger

Vedtektene for Fjellinjen AS var utformet i tråd med aksjelovens krav i undersøkelsesperioden.

3.4 Generalforsamling

3.4.1 Kriterier

Generalforsamlingens myndighet

- Eierbeslutninger og vedtak skal foretas på generalforsamlingen

Innkalling og avholdelse

- Generalforsamlingen skal avholdes innen seks måneder etter utgangen av hvert regnskapsår
- Generalforsamlingen kalles inn av styret ved skriftlig henvendelse til aksjeeierne
- Innkallingen skal være sendt senest en uke før møtet skal holdes
- Innkallingen skal, i forslaget til dagsorden, angi de saker som skal behandles på generalforsamlingen

Saker som skal behandles av generalforsamlingen

- På den ordinære generalforsamlingen skal årsregnskap og årsberetning behandles og avgjøres
- Generalforsamlingen skal velge en eller flere revisorer. Revisors godtgjørelse skal godkjennes av generalforsamlingen

Protokoll for generalforsamlingen

- Møtelederen skal sørge for at det føres protokoll for generalforsamlingen.
- I protokollen skal generalforsamlingens beslutninger inntas med angivelse av utfallet av avstemningene
- Protokollen skal undertegnes av minst to personer; møtelederen og minst en person valgt av generalforsamlingen blant dem som er til stede

3.4.2 Faktabeskrivelser

Generalforsamlingens myndighet

I egenerklæringen fra styret ble det bekreftet at overordnede eierbeslutninger kun ble fattet i generalforsamlinger, men styret viste samtidig til et forventningsbrev fra 2012 med utfordringer, konkretiseringer av effektiv drift og mål for Fjellinjen AS i 2013, jf. omtale i kapittel 3.1.2.

Innkalling og avholdelse

I undersøkelsesperioden 2011-2013 ble det gjennomført tre ordinære og ingen ekstraordinære generalforsamlinger. Generalforsamlingene ble gjennomført i april/mai måned.

Generalforsamlingene ble skriftlig innkalt av styret. Innkallingen ble sendt eierne minst en uke før møtene. Innkallingene inneholdt forslag til dagsorden for generalforsamlingene med angivelse av saker og med saksdokumenter.

På generalforsamlingene deltok i undersøkelsesperioden:

- Byråden for miljø og samferdsel, Oslo kommune eller eierrepresentanter etter fullmakt
- Akershus fylkeskommune
- Styreleder
- Ansattrepresentanter

Saker som skal behandles av generalforsamlingen

Årsoppgjørene med årsberetning, årsregnskap, revisorberetning og styreprotokoller for 2010, 2011 og 2012 ble behandlet og godkjent i de undersøkte generalforsamlingene.

Generalforsamlingene behandlet også saker om valg av møteleder og to personer til å undertegne protokoll sammen med møteleder. I godkjenning av fullmakter, disponering av overskudd, fastsettelse av godtgjørelser til medlemmer av selskapets styringsorganer, valg av revisor (generalforsamling i 2013), fastsettelse av godtgjørelse til revisor, valg av styreleder og styremedlemmer. I generalforsamlingen i 2011 framgikk det ikke av protokollen at godtgjørelse til revisor ble fastsatt.

Protokoll for generalforsamlingen

Protokollene fra generalforsamlingene i 2011-2013 ble forelagt Kommunerevisjonen og viste generalforsamlingenes vedtak. Protokollen ble i 2011 undertenget av kommunaldirektør i Byrådsavdeling for miljø og samferdsel og i 2012 undertegnet av byråden for miljø og samferdsel i Oslo. I 2013 undertegnet avdelingsdirektør i mobilitetsseksjonen protokollen på vegne av Oslo kommune. I tillegg undertegnet en representant for Akershus fylkeskommune og møteleder protokollen hvert av de tre undersøkte årene.

3.4.3 Vurderinger

Generalforsamlingene i Fjellinjen AS ble i årene 2011-2013 innkalt og gjennomført i tråd med aksjelovens bestemmelser på de undersøkte områdene, med unntak av at protokollen fra

generalforsamlingen i 2011 ikke inneholdt fastsettelse av honorar til revisor.

3.5 Styremedlemmenes kompetanse

3.5.1 Kriterier

Følgende kriterium for styremedlemmenes kompetanse er lagt til grunn:

- Eier bør ved oppnevning av styret legge Oslo kommunes kompetansemessige kriterier til grunn

3.5.2 Faktabeskrivelser

I egenerklæringen fra eierrepresentanten gikk det fram at eier søkte å velge Oslo kommunes styrerepresentanter ut fra de behov selskapet hadde sett på bakgrunn av selskapets formål og oppgaver. Det ble videre vist til at styresammensetningen ble vurdert ut fra profesjonalitet, bakgrunn og kompetanse, og at eier i 2013 oppnevnte ny styrerepresentant med spesiell kompetanse innen finans og opplåning. Styrerepresentantene fra Oslo kommune var ikke politikere.

I egenerklæringen fra styret ble det pekt på at det hadde vært en fordel om de to eierne hadde satt ned en felles valgkomite for å samordne sine valg av styremedlemmer. Dette for å sikre at styret har tilstrekkelig og bred nok kompetanse.

3.5.3 Vurderinger

Ifølge egenerklæringen fra eierrepresentanten ble styremedlemmenes valgt på grunnlag av kompetanse, noe som er i tråd med kommunens krav.

3.6 Opplysningsplikten overfor bystyret

3.6.1 Kriterier

Følgende kriterier vedrørende opplysningsplikten overfor bystyret er lagt til grunn:

- Byrådet skal fremme årsberetning, referat fra generalforsamling og regnskap for aksjeselskaper som egne orienteringssaker til bystyret
- Byrådet bør informere bystyret om andre vesentlige saker som berører aksjeselskapene

3.6.2 Faktabeskrivelser

Ifølge protokollene fra bystyremøtene 2012 og 2013 behandlet bystyret årsoppgjør med årsregnskap, årsberetning, revisors beretning og protokoll fra generalforsamlingene for Fjellinjen AS for hvert av disse årene. Derimot framgår det ikke av protokoller fra bystyrets møter i 2011 at årsoppgjøret for Fjellinjen AS ble behandlet i bystyret.

Det ble i undersøkelsesperioden ikke fremmet andre vesentlige saker vedrørende Fjellinjen AS til behandling i bystyret.

3.6.3 Vurderinger

Byrådet framsendte årsberetning, regnskap og referat fra generalforsamlingen til bystyret i 2012 og 2013, men ikke i 2011.

3.7 Etisk regelverk

3.7.1 Kriterier

Følgende kriterium vedrørende etisk regelverk er lagt til grunn:

- Styret skal påse at selskapet har et etisk regelverk som ikke er dårligere enn de etiske regler for ansatte i Oslo kommune som bystyret har vedtatt

3.7.2 Faktabeskrivelser

I egenerklæringen fra styret gikk det fram at selskapets administrasjon hadde utarbeidet etiske retningslinjer for selskapet. Kommunerevisjonen fikk opplyst at det var selskapets administrasjon som initierte arbeidet med etiske retningslinjer, og at disse var ferdig utarbeidet 13.05.2012.

Styret hadde ikke hatt de etiske reglene til behandling på undersøkelsestidspunktet, men av egenerklæringen fremgikk det at de etiske retningslinjene ville bli lagt fram til styrebehandling høsten 2014, og at de da skulle sees i sammenheng med kommunens føringer.

3.7.3 Vurderinger

Selskapet hadde et etisk regelverk, men dette var ikke styrebehandlet på undersøkelsestidspunktet. Basert på den dokumentasjonen Kommunerevisjonen har mottatt hadde ikke styret i undersøkelsesperioden påsett at selskapet hadde et etisk regelverk som ikke var dårligere enn det bystyret hadde vedtatt.

3.8 Ivaretagelse av andre lover, reguleringer og føringer for selskapet

Fjellinjen AS er som selskap naturligvis regulert av en rekke lover, regler og føringer enn aksjeloven. Basert på styrets egenerklæring og bompenggeavtalen mellom Statens vegvesen og Fjellinjen AS redegjør vi her kort for status på enkelte områder. Kommunerevisjonen gjør ingen vurdering av dette.

Anskaffelser

Styret bekreftet at selskapet fulgte reglene for offentlige anskaffelser.

Offentleglova

Styret bekreftet at selskapet fulgte reglene i Offentleglova.

Praksis vedrørende spørsmål om nærstående og inhabilitet

Styret oppga at det ikke hadde vært noen form for nærstående eller inhabilitet, men at det legges opp til habilitetserklæringer ved neste årsoppgjør.

Straffbare eller irregulære handlinger

I egenerklæringen oppga styret at det ikke var kjent med at det hadde foregått straffbare eller irregulære handlinger i selskapet.

Helse, miljø og sikkerhet

Styret bekreftet at selskapet overholdt bestemmelsene for helse, miljø og sikkerhet.

Føringer for samfunnsansvar

I egenerklæringen gikk det fram at det ikke hadde vært en aktivitet i styret for å gjøre Oslo kommunes føringer for samfunnsansvar og etikk kjent. Styret mente at dette bør komme på agendaen for å sikre samkjøring med selskapets etiske retningslinjer.

4. Konklusjon

Basert på den informasjon Kommunerevisjonen har mottatt har eierskapsutøvelsen i Fjellinjen AS i hovedsak blitt gjennomført i samsvar med krav i aksjeloven, bystyrets vedtak og forutsetninger, og etablerte normer for god eierstyring på flere områder:

- Eier hadde etablert rutiner for innhenting av informasjon fra selskapet gjennom års- og tertialrapporter.
- Selskapets vedtekter var i tråd med aksjelovens krav
- Eier hadde satt mål om effektivisering med hensyn til selskapets driftskostnader

- Det var innkalt og gjennomført generalforsamlinger i årene 2011-2013 i tråd med aksjelovens krav.

Undersøkelsen viste samtidig svakheter ved eierstyringen, herunder:

- Eier ivaretok i 2011 ikke opplysningsplikten overfor bystyret ved å fremme sak om selskapets årsberetning, årsregnskap og generalforsamlingsprotokoll
- Eiermøter synes ikke å ha blitt gjennomført så hyppig som avtalt.

5. Uttalelse til rapporten og Kommunerevisjonens vurdering

Rapporten ble sendt byråden for miljø og samferdsel for uttalelse 20.06.2014. I dette kapitlet redegjøres det for tilbakemeldingen og Kommunerevisjonens vurdering av denne. Uttalelsen følger i sin helhet i rapportens vedlegg 2.

5.1 Byrådsavdeling for miljø og samferdsel

Byrådsavdelingen for miljø og samferdsel svarte i brev datert 23.07.2014.

Byrådsavdelingen uttrykte tilfredshet med at eierskapsutøvelsen etter Kommunerevisjonens vurdering i hovedsak var blitt gjennomført i samsvar med krav i aksjeloven, bystyrets vedtak og forutsetninger og anbefalinger gitt av KS og Norsk utvalg for eierstyring og selskapsledelse på flere områder.

Byrådsavdelingen ga videre uttrykk for at det var opplysende og hensiktsmessig

å få informasjon om at styret ønsket mer engasjement og koordinering mellom eierne. I tillegg trakk byrådsavdelingen fram at eiermøter ikke syntes å ha blitt gjennomført i det omfang som var avtalt i 2012. Byrådsavdelingen ville ta disse forholdene med seg i sitt videre arbeid med eierstyringen av selskapet.

Byrådsavdelingen tok for øvrig rapportens samlede konklusjon til orientering.

5.2 Kommunerevisjonens vurdering

Kommunerevisjonen merker seg at byrådsavdelingen vil ta med seg merknadene knyttet til gjennomføring av eiermøter og styrets ønske om mer engasjement og koordinering mellom eierne, i det videre arbeidet.

Kommunerevisjonen har ingen andre kommentarer til byrådsavdelingens uttalelse.

Referanser

a) Referanser fra Oslo kommune

Bystyresak av 08.04.1992, sak 208, Profesjonalisering av styrefunksjonen i Oslo kommune - Byrådssak 562 av 18.12.91

Bystyresak av 24.04.1996, sak 193, Bystyremelding nr. 2/1995 - Strategier for organisering og styring av Oslo kommunes virksomhet

Byrådssak av 27.06.1997, sak 1425, Aksjeselskap – byrådenes fullmakt

Bystyresak av 17.02.1999, sak 67, Byrådets tertialrapportering til bystyret.

Byrådssak av 22.12.2011, sak 273, Oslo kommunes prinsipper for god eierstyring av aksjeselskaper

Bystyresak av 25.04.2012, sak 98, Oslo kommunes prinsipper for god eierstyring av aksjeselskaper

Egenerklæring fra eierrepresentant, 12.06.2014

b) Fjellinjen AS

Vedtekter

Bompengeavtalen mellom Statens vegvesen og Fjellinjen AS, 15.02.2012

Protokoll fra generalforsamling 2011-2013

Etikk i Fjellinjen, 13.05.2012

Egenerklæring fra styret, 27.05.2014

Årsrapporter 2011-2013

Møtereferater fra styremøter

c) Eksterne referanser

LOV 13.06.1997 nr 44 om aksjeselskaper (aksjeloven)

Norges kommunerevisorforbund (NKRF): Selskapskontroll – fra A til Å («praktisk veileder»). 2012.

COSO – An integrated framework, utviklet av The Commission of Sponsoring Organization of the Tread way Committee (COSO), 1992

KS Eierforum (nå inngått i KS): Anbefaling om eierskap, selskapsledelse og kontroll av kommunalt/fylkeskommunalt eide selskaper og foretak. August 2010

Norsk utvalg for eierstyring og selskapsledelse (NUES): Norsk anbefaling – Eierstyring og selskapsledelse. 21.10.2010

Vedlegg 1 Kriterier for eierskapskontroll

Eierskapsutøvelsen er vurdert mot et sett av kriterier der vi har tilstrekkelig informasjon til å gjennomføre vurderinger. Kilder for kriteriene er:

- Lov om aksjeselskaper
- Bystyrets vedtak av 17.02.1999 (sak 67) *Byrådets tertialrapportering til bystyret*
- Byrådssak 273/11 Oslo kommunes prinsipper for god eierstyring av aksjeselskaper, tatt til orientering av bystyret 25.04.2012 (sak 98).
- KS Eierforum: *Anbefaling om eierskap, selskapsledelse og kontroll av kommunalt/ fylkeskommunalt eide selskaper og foretak*. August 2010
- Norsk utvalg for eierstyring og selskapsledelse (NUES) *Norsk anbefaling – Eierstyring og selskapsledelse*, datert 23.10.2012

Mål og eiers forventninger til selskapet

Kilder

I byrådssak 273/11 *Oslo kommunes prinsipper for eierstyring av selskaper* heter det i pkt. 1. Innledning, s. 2:

Kommunen som eier fastsetter mål og rammer for selskapenes virksomhet gjennom vedtekter, beslutninger på generalforsamlinger, eierstrategier og oppdragsbrev/ bestillingsbrev.

Videre heter det:

Det er utarbeidet eierstrategier for noen selskaper, mens andre får styringssignaler gjennom tildelingsbrev (for eksempel Ruter), bestilling av tjenester eller krav til avkastning på forvaltet kapital (for eksempel forsikringsselskapene).

Byrådssaken fastsetter således ikke at mål og rammer for selskapet bør samles i en eierstrategi.

Norsk utvalg for eierstyring og selskapsledelse (NUES) gir følgende relevante anbefalinger:

- Innenfor rammen av vedtektene bør selskapet ha klare mål og strategier for sin virksomhet
- Vedtektenes formålparagraf og selskapets mål og hovedstrategier bør fremgå av årsrapporten

I byrådssak 273/11 *Oslo kommunes prinsipper for eierstyring av selskaper* er resultatmål omtalt på s. 6:

Prinsipp 1: Kommunen vil sette resultatmål for selskapene. Styret har ansvar for å realisere resultatmålene.

Prinsippet fastslår at kommunen vil være en tydelig eier som setter mål og stiller krav til selskapenes styrer og ledelse. Målene/ kravene må imidlertid tilpasses kommunens formål med eierskapet i det enkelte selskap. Styret har det fulle ansvar for forvaltningen av selskapet og derved også ansvaret for å realisere

eiernes målsettinger. Byrådet vil derfor blant annet arbeide for å gi selskapene klare og mest mulig entydige formål, eksempelvis gjennom en klart avgrenset kjernevirksomhet, jf. selskapenes vedtekter.

På side 7 i byrådssaken er målene for selskaper der Oslo kommune har sektorpolitiske mål nærmere omtalt. Her heter det:

For selskaper der kommunen har sektorpolitiske formål med sitt eierskap vil byrådet stille krav om effektiv drift, og at driften av selskapene skjer etter bedriftsøkonomiske prinsipper. Byrådet vil også stille andre mål/krav til disse selskapene, eksempelvis produksjons- eller produktivitetsmål. Det kan skje gjennom bruk av ulike styringsvirkemidler som eksempelvis vilkår i avtaler om tjenestekjøp, eller tildelingsbrev til selskaper som mottar tilskudd fra kommunen.

KS Eierforums anbefaling nr. 3:

Eier bør klargjøre sine forventninger til styret og selskapet i en eierstrategi

I KS Eierforums anbefaling nr. 3 heter det blant annet:

En grunnleggende forutsetning for en strategisk drift av selskapene er en klar og presis eierstrategi for selskapene hvor eiers forventninger til selskapet formuleres

Og

Det er anbefalt at eier klargjør sine forventninger til styret og selskapet gjennom selskapsstrategiene

Kriterier

- Innenfor rammen av vedtektene bør selskapet ha klare mål og strategier for sin virksomhet
- Eier bør klargjøre sine forventninger til styret og selskapet, herunder sette mål og stille krav til selskapets styre og ledelse
- Selskapets formål og mål bør fremgå av årsrapporten
- Fra og med 2012 bør eier ha satt resultatmål for selskapet

Kontaktmøter og rapportering

Kilder

I byrådssak 273/11 *Oslo kommunes prinsipper for eierstyring av selskaper* heter det på s. 7:

Byrådet forventer rapportering om selskapets måloppnåelse gjennom årsberetning, årsregnskap og i kvartalsrapporter med regnskap....Gjennom kontaktmøter med selskapene kan byrådet bli informert om måloppnåelsen og aktuelle problemstillinger, jf. punkt 4.3 nedenfor.

Og i punkt 4.3 på s. 9 heter det:

For gjensidig informasjonsutveksling og diskusjon mellom kommunen og selskapene om selskapenes resultater, utvikling og planer er det hensiktsmessig å etablere kontaktmøter.

I KS Eierforums anbefaling nr. 8 heter det bl.a.:

De formelle eiermøtene er enten generalforsamling eller representantskap, men det kan også innkalles til eiermøter i tillegg til disse

og

I tillegg til generalforsamling/representantskap kan det arrangeres andre eiermøter for eksempel interkommunale formøter før representantskapet, eller møter for å drøfte en sak uten at det blir gjort formelle vedtak. Det er opp til eierne selv å vurdere behovet for, og hvordan slike eiermøter skal gjennomføres

Kriterier

- Det bør gjennomføres kontaktmøter mellom eier og selskapet for å informere eier om måloppnåelse og for å ta opp aktuelle problemstillinger for selskapet
- Eier bør løpende sikre seg nødvendig rapportering fra selskapet

Vedtekter

Kilder

Minstekravene til vedtektene for aksjeselskap er gitt i aksjeloven § 2-2:

§ 2-2. Minstekrav til vedtektene

(1) Vedtektene skal minst angi:

1. selskapets foretaksnavn;
2. den kommune i riket hvor selskapet skal ha sitt forretningskontor;
3. selskapets virksomhet;
4. aksjekapitalens størrelse, jf. § 3-1;
5. aksjenes pålydende (nominelle beløp), jf. § 3-1;

(2) Dersom selskapet ved sin virksomhet ikke skal ha til formål å skaffe aksjeeierne økonomisk utbytte, skal vedtektene inneholde bestemmelser om anvendelse av overskudd og av formuen ved oppløsning.

Kriterier

Vedtektene skal minst angi

- selskapets foretaksnavn
- den kommune i riket hvor selskapet skal ha sitt forretningskontor
- selskapets virksomhet
- aksjekapitalens størrelse
- aksjenes pålydende (nominelle beløp)

Generalforsamling

Kilder

Generalforsamlingen og dennes myndighetsutøvelse er regulert i aksjelovens kapittel 5. Denne eierskapskontrollen omfatter et utvalg av bestemmelsene vedrørende den ordinære generalforsamlingen.

§ 5-1. Generalforsamlingens myndighet

(1) Gjennom generalforsamlingen utøver aksjeeierne den øverste myndighet i selskapet.

I Gyldendals rettsdata, note 635, heter det:

Bestemmelsen gir utrykk for at generalforsamlingen er selskapets øverste myndighet.

Generalforsamlingen kan dermed instruere de øvrige selskapsorganene, jf. Aarbakke m.fl. s 312, 319.

Videre heter det i samme note:

Utenfor generalforsamlingen har ingen aksjeeier rett til å instruere noe selskapsorgan.

I Oslo kommunes prinsipper for eierstyring er prinsipp 3 relevant for generalforsamlingen.

Prinsippet lyder:

Eierbeslutninger og vedtak skal foretas på generalforsamlingen

I byrådssaken ble det bl.a. gitt følgende kommentarer til dette prinsippet:

Byrådet vil følge aksjelovens system om at eierbeslutninger gjøres i eierforumet som er generalforsamlingen. På den måte sikrer byrådet en ryddig rollefordeling mellom eier og selskapets organer

§ 5-5. Ordinær generalforsamling

(1) Innen seks måneder etter utgangen av hvert regnskapsår skal selskapet holde ordinær generalforsamling.

(2) På den ordinære generalforsamlingen skal følgende saker behandles og avgjøres:

1. godkjenning av årsregnskapet og årsberetningen, herunder utdeling av utbytte;
2. andre saker som etter loven eller vedtektene hører under generalforsamlingen.

(3) Årsregnskapet, årsberetningen og eventuelt revisjonsberetningen skal senest en uke før generalforsamlingen sendes til hver aksjeeier med kjent adresse.

§ 5-9. Myndighet til å innkalle til generalforsamling

(1) Generalforsamlingen innkalles av styret.

§ 5-10. Krav til innkallingen

(1) Generalforsamlingen innkalles ved skriftlig henvendelse til alle aksjeeiere med kjent adresse. Innkallingen skal angi tid og sted for møtet. Selskapet kan ikke kreve noen form for godtgjøring for utsendelsen av innkallingen.

(2) Innkalling til generalforsamlingen skal være sendt senest en uke før møtet skal holdes, om ikke vedtektene setter en lengre frist. En slik vedtektsbestemmelse gjelder ikke ved innkalling som foretas på bakgrunn av krav etter § 5-6 annet ledd.

(3) Innkallingen skal i et forslag til dagsorden bestemt angi de saker som skal behandles på generalforsamlingen. Forslag om å endre vedtektene skal gjengis i innkallingen. Styret skal utarbeide forslag til dagsorden i samsvar med det som er bestemt i loven og vedtektene.

§ 5-16. Protokoll

(1) Møtelederen skal sørge for at det føres protokoll for generalforsamlingen.

(2) I protokollen skal generalforsamlingens beslutning inntas med angivelse av utfallet av avstemningene. Protokollen skal angi antallet avgitte stemmer, og hvor mange aksjer og hvilken andel av aksjekapitalen de avgitte stemmene representerer, samlet og for og mot den enkelte beslutningen, i den utstrekning dette er relevant for utfallet av avstemningen. Fortegnelsen over de møtende etter § 5-13 skal inntas i eller vedlegges protokollen.

(3) Protokollen undertegnes av møtelederen og minst en annen person valgt av generalforsamlingen blant dem som er til stede. Protokollen skal holdes tilgjengelig for aksjeeierne hos selskapet og oppbevares på betryggende måte.

§ 7-1. Generalforsamlingens valg av revisor

- (1) Generalforsamlingen skal velge én eller flere revisorer, og kan velge én eller flere vararevisorer.
- (2) Revisors godtgjørelse skal godkjennes av generalforsamlingen.

Kriterier

Generalforsamlingens myndighet

- Eierbeslutninger og vedtak skal foretas på generalforsamlingen

Innkalling og avholdelse

- Generalforsamlingen skal avholdes innen seks måneder etter utgangen av hvert regnskapsår
- Generalforsamlingen kalles inn av styret ved skriftlig henvendelse til aksjeeierne
- Innkallingen skal normalt være sendt senest en uke før møtet skal holdes
- Innkallingen skal, i forslaget til dagsorden, angi de saker som skal behandles på generalforsamlingen

Saker som skal behandles av generalforsamlingen

- På den ordinære generalforsamlingen skal følgende saker behandles og avgjøres:
- Generalforsamlingen skal velge en eller flere revisorer. Revisors godtgjørelse skal godkjennes av generalforsamlingen

Protokoll for generalforsamlingen

- Møtelederen skal sørge for at det føres protokoll for generalforsamlingen.
- I protokollen skal generalforsamlingens beslutninger inntas med angivelse av utfallet av avstemningene
- Protokollen skal undertegnes av minst to personer; møtelederen og minst en person valgt av generalforsamlingen blant dem som er til stede

Styret

Kilder

- Bystyret vedtok i bystyresak 208/92 blant annet følgende:

Ved oppnevning av nye styreverv ved Oslo kommunes aksjeselskaper, særbedrifter og sykehus legges kompetansemessige kriterier til grunn, i tråd med det som er beskrevet i denne sak.

I byrådssak 273/11 *Oslo kommunes prinsipper for god eierstyring av aksjeselskaper* (tatt til orientering av bystyret 25.04.2012 (sak 98)) legges det til grunn for utvelgelse av selskapenes styreverv at styrets sammensetning skal kjennetegnes av kompetanse, kapasitet og mangfold ut fra selskapets art (Prinsipp 6). Det heter videre at:

Det er styrets totale kompetanse som er grunnlaget for vurderingen, både formell og reell kompetanse. Normalt er det behov for administrasjons-/ lederkompetanse, økonomi/ finanskompetanse og bransje-/ markedskompetanse. Også juridisk kompetanse og god kjennskap til kommunen kan i noen tilfeller være ønskelig/nødvendig.

.....

Byrådet vil ved utvelgelse og sammensetning av styrer se hen til en god balanse mellom kontinuitet i styrets arbeid og behovet for nødvendig fornyelse. Videre vil kommunen vektlegge mangfold, bl.a. i form av balansert kjønnsfordeling, jf. reglene i kommuneloven om kjønnsbalanse i styrene i selskaper eid av kommuner.

Kriterier

- Eier bør ved oppnevning av styret legge Oslo kommunes kompetansemessige kriterier til grunn

Opplysningsplikten overfor bystyret

Kilder

- Bystyrets vedtak av 17.02.1999 (sak 67) om byrådets tertialrapportering til bystyret slår fast at:

Byrådet skal sørge for ivaretagelse av opplysningsplikten til bystyret ved fremming av årsberetning, referat fra generalforsamling og regnskap for aksjeselskapet som egne orienteringssaker til bystyret.

Vi legger til grunn vedtaket innebærer at opplysningsplikten overfor bystyret primært ivaretas gjennom fremming av selskapets årsberetning og regnskap samt referat fra generalforsamling. I tillegg synes det rimelig å forutsette at bystyret også skal holdes informert om andre vesentlige saker.

Kriterier

- Byrådet skal fremme årsberetning, referat fra generalforsamling og regnskap for aksjeselskaper som egne orienteringssaker til bystyret
- Byrådet bør informere bystyret om andre vesentlige saker som berører aksjeselskapene

Etisk regelverk

Kilder

Bystyret vedtok i sak 392/07 i pkt. 3:

Bystyret ber byrådet gjennomgå etiske regler for ansatte i de kommunale foretakene og i Oslo kommunes heleide AS-er og sørge for at ingen har etiske regler for ansatte som er "dårligere" enn de etiske reglene bystyret har vedtatt.

I byrådssak 1189/07 ga byrådet de etiske regler for ansatte i Oslo kommune som gjelder i dag. Det heter i byrådssaken at formålet med Oslo kommunes etiske regler er å sikre en god etisk praksis og definere felles standarder for ansatte i Oslo kommune. De etiske reglene gjelder alle kommunens ansatte. Pkt. 2 i reglene gir en overordnet beskrivelse av innretningen på det etiske regelverket for ansatte i Oslo kommune:

Ansatte i Oslo kommune skal arbeide for fellesskapets beste i tråd med lover, regler, kommunens verdigrunnlag og politiske vedtak. Kommunens ansatte skal utføre sine oppgaver og opptre på en måte som ikke skader kommunens omdømme og tillit i befolkningen.

De etiske retningslinjene for Oslo kommune omfatter en rekke mer konkrete forhold, som ikke gjengis her.

KS Eierforums anbefaling nr. 18:

- Eier bør påse at selskapsstyret utarbeider og jevnlig reviderer etiske retningslinjer for selskapsdriften

Kriterier

Eier bør påse at styret utarbeider et etisk regelverk som ikke er dårligere enn de etiske regler for ansatte i Oslo kommune som bystyret har vedtatt

Vedlegg 2 Høringsuttalelse fra Byrådsavdeling for miljø og samferdsel



Oslo kommune
Byrådsavdeling for miljø og samferdsel

Kommunerevisjonen
Arve Alstad
Grenseveien 88
0663 OSLO

Dato: 23.07.2014

Deres ref:
201400258-6

Vår ref (saksnr):
201401612-8

Saksbeh:
Edith Grung-Olsen, 23461835

Arkivkode:
126

EIERSKAPSKONTROLL FJELLINJEN AS 2011 - 2013

Det vises til vårt brev datert 23.07.2014 med svar på stilte spørsmål i henhold til Deres brev datert 20.06.2014. Ved en inkurie var et eldre utkast til rapport lagt til grunn for vår uttalelse. I henværende brev vil derfor uttalelsen i pkt. 4 bli rettet opp i samsvar med dette.

Byrådsavdeling for miljø og samferdsel er tilfreds med hovedbudskapet i oversendt rapport til uttalelse: «Eierskapsutøvelsen i Fjellinjen AS er i hovedsak blitt gjennomført i samsvar med krav i aksjeloven, bystyrets vedtak og forutsetninger og anbefalinger gitt av KS og Norsk utvalg for eierstyring og selskapsledelse på flere områder».

Kommunerevisjonen har stilt følgende spørsmål:

1. Har informasjonen om prosjektets hensikt vært tilstrekkelig klar?
 - Byrådsavdeling anser at prosjektets hensikt har vært tilstrekkelig klar.
2. Har byråden kommentarer til prosjektets metode, anvendte kilder eller data som kan ha betydning for rapportens konklusjoner? I tilfelle hvilke?
 - Byrådsavdelingen har ikke særskilte kommentarer til prosjektets metode, anvendte kilder eller data som kan ha betydning for rapportens konklusjoner.
3. Har byråden kommentarer til kriteriene for eierskapskontroll som ligger til grunn for våre konklusjoner? I tilfelle hvilke?
 - Byrådsavdelingen har ingen særskilte kommentarer til anvendte kriterier som er benyttet for eierskapskontroll.
4. Hva er byrådets samlede vurdering av rapportens konklusjoner?
 - Byrådsavdelingen tar rapportens samlede konklusjoner til orientering.
5. Oppfattes rapporten som nyttig for byråden? Oppgi begrunnelse hvis dette ikke allerede har fremkommet som svar på ovenstående spørsmål
 - Rapporten oppfattes som nyttig. Det var opplysende og hensiktsmessig å få opplyst at styret ønsker seg mer engasjement og koordinering mellom eierne. I tillegg

Byrådsavdeling for miljø og samferdsel

Postadresse:
Rådhuset, 0037 Oslo
E-post: postmottak@byr.oslo.kommune.no

fremkommer det i rapporten at eiermøter ikke synes å ha blitt gjennomført i det omfang som synes å være avtalt i 2012. Byrådsavdelingen vil ta disse forhold med seg i sitt videre arbeid med eierstyringen av selskapet.

6. Hvordan vurderes rapportens oppbygging og språkbruk?
 - Rapportens språkbruk og oppbygging anses som oversiktlig og klar.

Med hilsen

Eivind Tandberg
kommunaldirektør

Edith Grung-Olsen
seksjonssjef

Godkjent og ekspedert elektronisk



Oslo kommune
Kommunerevisjonen

Grenseveien 88, 0663 OSLO
Telefonnummer: 23 48 68 00
Telefaksnummer: 23 48 68 01

www.krv.oslo.kommune.no
postmottak@krv.oslo.kommune.no